

می‌دانیم که کلام و کلمه در فرهنگ ما جایگاه والایی دارد ما در خوشنویسی برای تمام حرکت‌های قوسی و مدور عمودی و افقی و ضخامتها و نازکیها که برای ترسیم خطوط به کار می‌رود حکمتها و فلسفه‌هایی در پس‌زمینه آنها می‌بینیم و متوجه می‌شویم که هنرمندان یک آداب معنوی خاصی را برای ترسیم آنها مد نظر داشته‌اند. هنرمندان، شأن قدسی برای آن قائل بودند؛ به تبع این ما احساس کردیم که، یقیناً در عرصه تایپوگرافی که مختص گرافیک ایران می‌تواند باشد باید این تفاوتها را آشکار کنیم.

ما سابقه کوتاهی در بخش گرافیک داریم ولی در شئونات مختلف هنری که در پیشینه تاریخی ما هست خط و خوشنویسی آشکارا سهم به‌سزایی را بازی کرده است. در تمام کتیبه‌ها که در اینه ما هست می‌بینیم که خط یکی از عناصر ثابت و تعیین‌کننده ایفا می‌کند در ظروف و سفالینه‌ها در منسوجات و تقریباً در تمام شئونات هنری ما وجود دارد. به خاطر بستر مناسبی که برای ارتباط و انتقال معنا و مفهوم و قابلیت‌های زیبایی‌شناسی که می‌تواند داشته باشد در نتیجه ما می‌توانیم یک دوسالانه تایپوگرافی پوستر داشته باشیم که این مورد را در هیچ جای دنیا نمی‌بینیم. فعالیتها و نمایشگاههایی که در عرصه هنر گرافیک فعالیت کنند فراوان هستند ولی در هیچ جای دنیا چیزی به عنوان تایپوگرافی پوستر نداریم. که دوسالانه‌ای مستقل به این امر اختصاص داده باشند.

اتفاقاً سؤال دوم من درباره همین است که چرا تایپوگرافی را در زمینه پوستر، موضوع قرار داده‌اید چرا در زمینه نشانه و حتی بسته‌بندی این نمایشگاه عنوان نشده است؟

همان طور که می‌دانید هنر گرافیک دارای شاخه‌های متعدد است و هر چه جلوتر می‌رویم این شاخه‌ها بر تعدادشان اضافه می‌شود، شاید به خاطر تغییراتی که ما در زندگی بشری می‌بینیم و نیازها و حوایجی که در جامعه بشری احساس می‌شود. ما در یک دوره‌ای، چیزی به عنوان رایانه و کامپیوتر نداشتیم. الان خود این تکنولوژی منجر به ایجاد شاخه‌های جدیدی در گرافیک شده است. مبانی و اصول، ثابت و تغییرناپذیر هستند ولی زیبایی‌شناسی و کاربردها و قابلیت‌ها می‌تواند متفاوت باشد. اینکه چرا سراغ پوستر رفته‌ایم، شاید جوابش این باشد که در بین شاخه‌های متعددی که در گرافیک هست پوسترسازی جامع‌ترین بخش آن است در پوسترسازی هنرمند گرافیکست باید حداقل با بخش‌های مهم گرافیک آشنایی داشته باشد تا بتواند یک پوستر خوب طراحی و ارائه کند. پوستر شامل این عناصر

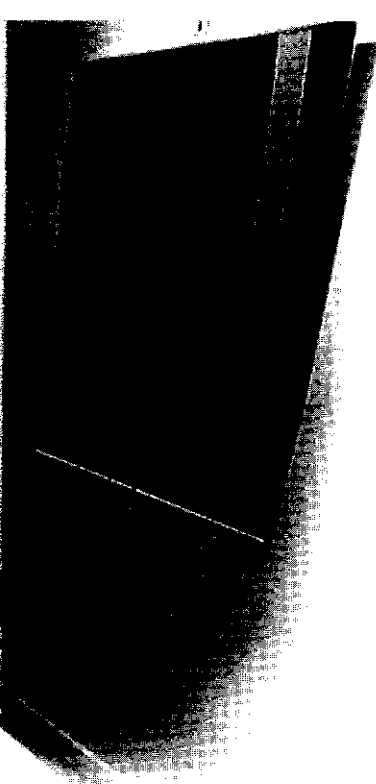
می‌شود: حروف، که به عنوان یکی از بخش‌های جدایی‌ناپذیر طراحی پوستر، در اعظم پوسترها و به انحای مختلف حضور دارد. در جاهایی امکان دارد که اولویت نخست پیدا کند، مثل همین فعالیتی که در این دوسالانه بود، یعنی حروف محور اصلی طراحی پوستر باشند. در بخشی از پوسترها نیز حروف نقش ثانویه یا وجه تزئینی و یا فقط اطلاع‌رسانی دارند.

در پوسترسازی تصویر را به عنوان یکی از محورهای اصلی تشکیل‌دهنده پوستر می‌بینیم که می‌تواند تصویرسازی، عکس و یا ویژگی‌های دیگری که از تصویر می‌شناسیم، باشد. در طراحی پوستر به‌خوبی، صفحه‌آرایی، لای‌اوت و تنظیم نحوه قرارگیری عناصر را مشاهده می‌کنیم، در پوسترسازی طراحی موضوع را به‌خوبی می‌بینیم که جایگاه مهمی دارد. در بیان موضوع، طرح و همچنین رنگ جایگاه مهمی دارد. همین‌طور، نشانه‌سازی، طراحی لوگو، طراحی عنوان و... از ویژگی‌هایی است که ما در پوسترسازی مد نظر قرار می‌دهیم. در نتیجه اگر دقت شود تقریباً تمام بخش‌های مهم گرافیک به شکلی در پوسترسازی ظهور و بروز پیدا می‌کند و می‌توان گفت که کسی که طراحی پوستر می‌کند به تعبیری باید تسلط نسبی به همه آن امور داشته باشد و این ویژگی منجر به این می‌شود که پوستر محور اصلی اکثر دوسالانه‌های گرافیک دنیا باشد. یعنی اکثر دوسالانه‌های معتبری که در زمینه گرافیک و در عرصه بین‌المللی فعال هستند، عنوانشان پوستر است، بسته‌بندی، طراحی نشانه و غیره نیست. علت همین بود.

عنوانی که برای نمایشگاه قرار داده‌اید؛ یک بازتاب دینی در مضمون آن نهفته است می‌خواستم ببینم که این حرکت چقدر در جهت دادن به مسیر حرکت گرافیک و تایپوگرافی ایران می‌تواند مؤثر باشد؟

در این دوسالانه مثل سایر دوسالانه‌ها برای اینکه همه هنرمندان بتوانند با تمام علایق و سلیقه‌های خودشان حضور پیدا کنند؛ این دو بخش به عنوان اولین حرکت فراهم شده است. یک بخش آزاد، و بخشی هم برای موضوع خاصی که این دوره، به عنوان یک هدف‌گذاری تحت عنوان اسماء الحسنی بود. این انتخاب هم دلایل متعددی داشت. یکی متبرک کردن این حرکت؛ که اولین دوره آن بود به این اسماء، تا فرهنگ خودمان را در خلق آثار گرافیکی مد نظر قرار دهیم؛ و نکته بعدی اینکه خواستیم حیطه موضوعاتی که می‌توان در طراحی پوستر به آن پرداخت را وسیع‌تر بکنیم و برای هنرمندان این نکته را متذکر شویم که ما معانی و مفاهیم

در خوشنویسی برای تمام حرکت‌های قوسی و مدور عمودی و افقی و ضخامتها و نازکیها که برای ترسیم خطوط به کار می‌رود حکمتها و فلسفه‌هایی در پس‌زمینه آنها می‌بینیم و متوجه می‌شویم که هنرمندان یک آداب معنوی خاصی را برای ترسیم آنها مد نظر داشته‌اند. هنرمندان، شأن قدسی برای آن قائل بودند؛ به تبع این ما احساس کردیم که، یقیناً در عرصه تایپوگرافی که مختص گرافیک ایران می‌تواند باشد باید این تفاوتها را آشکار کنیم

در کشورهایی مثل چین، هند، ژاپن و در آمریکا و آفریقا که به جهت ساختار حروف با ما خیلی متفاوت‌اند، و زبان و گویششان فرق می‌کند؛ تا قبل از این قضا یا در سایر فعالیتهای فرهنگی این را به‌خوبی احساس می‌کردیم که مایل‌اند ارتباط برقرار کنند، و یقیناً هر اثر هنری ابتدا دارای یک ساختار بصری و تصویری است که با مخاطبش ارتباط برقرار می‌کند. که این ساختار علاوه بر بار حسی و فضای معنوی خاصی که دارد حاوی یک شخصیت و کاراکتر مستقلی است. باید به این نکته توجه کنیم که مخاطبین غربی، آسیایی و شرقی ما با آثاری که ما خلق می‌کنیم ارتباط برقرار می‌کنند. حتی برخی از مخاطبین اروپایی گاهی اوقات این نکته را متذکر می‌شوند که ما آثار شما را که با حروف کار شده به لحاظ بار معنایی حروف، شاید برای ما قابل درک نباشد که این کلمه چیست ولی به لحاظ زیبایی‌شناسی برای ما خیلی ارزنده و قابل توجه است و بار حسی و معنایی که در آثار وجود دارد، نحوه چین این حروف؛ نحوه قرارگیری آنها و رنگ‌بندی که در این پوسترها اتفاق افتاده و هنرمند سعی کرده با استفاده از این امکانات مخاطبین را مورد دریافت پیام خودش قرار دهد، برای ما مهم است. ما با استفاده از این شیوه بیانی خودبه‌خود فرهنگ ملی خودمان را هم که آمیخته با باورهای دینی است می‌توانیم به جوامع دیگر انتقال دهیم تا از آن بهره بگیرند.

وقتی ما از تأثیرگذاری صحبت می‌کنیم که یک جریانی بتواند مورد توجه قرار گیرد. نمایشگاه پوستر مقاومت را مثال می‌زنم که پارسال برگزار شد. آثار ارزنده‌ای ارائه شد و آثاری هم به عنوان برگزیده معرفی شد ولی در روز قدس از این آثار استفاده کاربردی به عمل نیامد، شهرداری اعلاناتهای خودش را زد و دیگر نهادها هم همین‌طور آیا درباره‌ی این نمایشگاه می‌شود این انتظار را داشت که مسئولین توجه بکنند و از این آثار استفاده شود.

نکته خیلی مهمی را اشاره کردید که این نکته به نظر من می‌تواند بهانه گفت‌وگوی خیلی مفصلی باشد. گاهی مطرح می‌شود که ما آسیبهایی را که می‌بینیم؛ برای همین سیاست‌گذارهای غلط یا مدیرتهای غلط یا فراهم نکردن شرایط بهره‌مندی جامعه از آثاری که خلق می‌شود یا فراهم نکردن شرایط مناسب برای خلق آثار هنری توسط متولیان

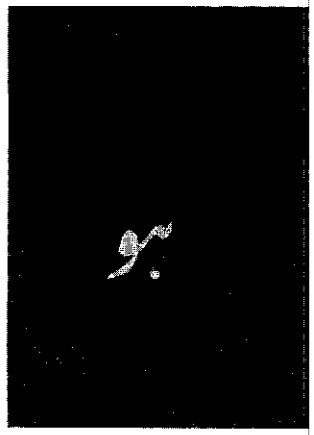
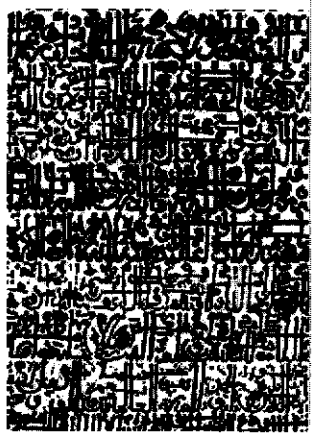
خیلی ارزشمندی داریم که می‌توان آنها را بهانه‌ای برای خلق اثر قرار دهیم. آثاری که با این مضامین کار می‌شوند آثاری هستند که مربوط به مقطع زمانی و مکانی خاص نیستند و در همه‌ی زمانها و دوره‌ها قابلیت استفاده و کاربرد دارند.

شما گفتید که این تنها نمایشگاهی است که در زمینه تایپوگرافی پوستر برگزار می‌شود در بعد جهانی، نمایشگاه چقدر بازتاب داشته است. آیا به گستردگی تأثیر نمایشگاهی که برای صادق هدایت و یا به بهانه مولوی برگزار شد، این نمایشگاه هم تأثیرگذار هست؟

یقیناً در درازمدت باید منتظر بازتاب این گونه حرکتها باشیم ببینیم که چقدر تأثیرگذار بوده‌ایم. ولی آنچه که تا به الان اتفاق افتاده خیلی مثبت و مدح‌آمیز است به این معنا که در زمان کوتاهی - شاید که سه ماه نشد - یک سایت راه افتاد، اولین دوسالانه‌اش را اعلام کرد و ما به خاطر محدودیت امکانات خیلی فرصت تبلیغات پیدا نکردیم با همه‌ی این محدودیتها به خاطر اینکه این در یک سایت مطرح شد خوشبختانه جایگاه خودش را در تمام کشور و حتی کشورهای دیگر پیدا کرد، ما هنرمندانی فرانسوی، سوئیسی، سوئدی و... داشتیم که با ما تماس گرفتند و گفتند که علاقه‌مندند آثارشان در این دوسالانه شرکت کند. که ما به خاطر محدودیت خاصی که برای اولین دوره داشتیم و آن را به صورت سراسری و ملی برگزار کردیم؛ این امکان را نداشتیم که آثار این دوستان را در آن شرکت بدهیم؛ ولی به خاطر احترام به این هنرمندان که آثارشان را فرستاده بودند، در سایت بخشی از آثار آنها را معرفی کردیم.

و ان شاءالله در دوره‌ی آتی که به صورت بین‌المللی برگزار خواهد شد حتماً محدوده‌های موضوعی و نحوه‌ی ارائه آثار و چگونگی خلق و ارائه آثار با توجه به ویژگیهایی که در عرصه جهانی می‌تواند باشد؛ مطرح خواهد شد. که هنرمندان فراتر از مرزهای جغرافیایی با هم بتوانند در آن حضور پیدا کنند. این تأثیراتی بود که ما در این مدت کوتاه شاهد آن بودیم. علاقه‌مندیهایی هم از جاهای مختلف بوده است که این آثار در کشورهای اروپا و غیره به نمایش گذاشته شود.

اینکه این آثار با حروف فارسی چقدر می‌تواند مخاطب خارج از مرزها داشته باشد؛ در خاورمیانه، در آسیای میانه،

**فعالیت‌هایی را به عنوان
پوسترهای عاشورایی سامان
دادیم که پوسترهایی فراهم
شد که در اولین فرصت آن
را هم در قالب نمایشگاه‌های
متعددی در تهران و
شهرستانها هم‌زمان ارائه
خواهیم کرد**

که در این عرصه‌ها کار می‌کنند و گاهی هم ما شامل لطف و مرحمتشان می‌شویم و فعالیت‌های فرهنگی و هنری ما را منعکس می‌کنند. خیلی مواقع غافل می‌شووند و درگیر مسائل سیاسی، اقتصادی و یا مسائلی که خیلی با فرهنگ و هنر ما مرتبط نیست، هستند آنها را خوب پوشش می‌دهند. ولی در عرصه فرهنگ و هنر با همه فریادها و ارتباطی که گاهی خودمان دنبال می‌کنیم متأسفانه هیچ گونه انعکاس درست و صمیمی انجام نمی‌شود و این شاید منجر به این شود که این آثار دچار غربت شوند.

ما در روز قدس و روز انتفاضه می‌توانستیم این آثاری که در قالب یک کتاب منتشر شده بود را در تمام شهرهایمان حتی در کشورهای خط مقدم مبارزه با صهیونیسم و اسرائیل ارائه کنیم و این با حداقل امکانات فراهم می‌شد. اگر نیم‌نگاهی و یک توجهی بود و جمعیتها، انجمنها و گروه‌هایی که تحت عنوان حمایت از حرکت انتفاضه و فلسطین تشکیل شده‌اند یک مقداری توجه می‌کردند.

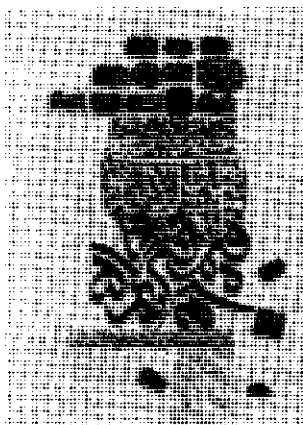
ولی درباره نمایشگاه تایپوگرافی سعی ما بر این است که ان‌شاءالله که این نمایشگاه در قالب یک کتاب منتشر شود و قبل از آن برای مخاطبین این امکان فراهم شد که در سایت بتوانند آثار برتر را انتخاب کنند و همین نمایشگاهی که الان در خانه هنرمندان داریم با همیاری و مشارکتی که بعضی از عزیزان در سازمانها و دیگران که در کار چاپ و نشر هستند در اندازه‌های کوچک‌تری چاپ دیجیتال شده و در نمایشگاه به فروش برسد. چون این آثاری که در نمایشگاه ارائه شده به جهت مضامین و موضوعاتی که در آن مطرح شده و زیبایی‌شناسی خاصی که دارد برای مخاطبین قابل بهره‌برداری و استفاده است و بیندگانی که می‌آیند و نمایشگاه را می‌بینند بعضی از آثار را طلب می‌کنند که می‌توانند همان جا سفارش بدهند و آن اثر برایشان چاپ دیجیتال شود که ان‌شاءالله این آثار را به صورت جدی در جامعه حاضر و در سطح خیلی گسترده‌ای حضور این آثار منجر به حرکت فعال هنرمندان گرافیکست ما بشود.

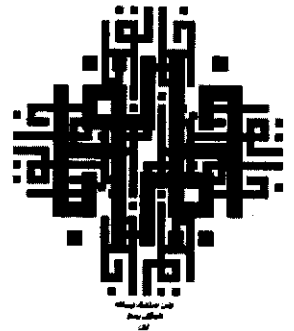
وقتی این آثار در زمینه دینی است و از اسماء الحسنی مایه گذاشته‌ایم آیا نمی‌شود که این عرضه را در مساجد و در نماز جمعه‌ها داشته باشیم و آن را از گالری دربیاوریم؟

و سیاست‌گذارانی که این امورات را به دست دارند باید چاره‌جویی شود. متأسفانه در شرایطی که در کشورمان وجود دارد، مسائل فرهنگی و هنری دچار یک بن‌بست و یک فراموشی شده است به تبع آن موضوعاتی که وجود دارد و فضایی که هست این رفتار خیلی دور از ذهن نیست. یکی از دلایلی که ما این حرکتها را شروع کردیم این است که ان‌شاءالله در درازمدت بتوانیم تأثیرگذار باشیم که این فضا تغییر بکند و به سمت یک شکل مطلوب‌تری حرکت کنیم.

دقیقا خاطرهم هست در سال گذشته در ایام محرم تعداد زیادی از شمایل مربوط یا متناسب به اهل بیت را در خیابانها و تکایا و مساجد مشاهده کردیم که برای هنرمندانی که در این عرصه کار می‌کردند خیلی دردآور و سخت بود. مطالبی را در مطبوعات و در رسانه‌ها به عنوان اعتراض مطرح کردیم که چرا این اتفاق می‌افتد اینها که هیچ نسبتی با پیشینه تصویری و باورهای مذهبی و فرهنگی ما ندارد، بعضی جاها حتی مخالفت دارد؛ چرا این حرکتها سامان داده نمی‌شود و آنهایی که متولی این امر هستند چرا دقت نمی‌کنند. بعد از این قضایا که تأثیرات مقطعی خوبی هم داشت؛ احساس کردیم که نباید به این حرکت اکتفا بکنیم، ما باید آثار ارزنده‌ای هم در دسترس مردم داشته باشیم که اگر معترض این معنا هستیم آنها بتوانند با توجه به این آثار و استفاده از این آثار دیگر سراغ آثار مذموم که آسیبه‌های فراوان دارند نروند و ما یک فعالیت‌هایی را به عنوان پوسترهای عاشورایی سامان دادیم که پوسترهایی فراهم شد که در اولین فرصت آن را هم در قالب نمایشگاه‌های متعددی در تهران و شهرستانها هم‌زمان ارائه خواهیم کرد، آن پوسترها هم که در مورد فلسطین و انتفاضه بود در قالب نمایشگاه ارائه شد و کتاب آنها منتشر شد.

متأسفانه رسانه‌های ما هم در این امور قصورات زیادی دارند ما همین دوسالانه تایپوگرافی را با حداقل امکانات سامان‌دهی کردیم و تا این مرحله هم به‌خوبی الحمدلله پیش رفته ولی متأسفانه رسانه‌ها در انعکاس آن وظایف خودشان را درست انجام ندادند، طبیعتا این فعالیتها نیاز به معرفی دارند. توسط رسانه‌های گروهی، خبرگزاریها، روزنامه‌ها، مجلات و صدا و سیما و... و اگر این اتفاق نیفتد ما نمی‌توانیم صدایمان را به همه مخاطبین برسانیم و نیاز به یک تبلیغات و اطلاع‌رسانی احساس می‌شود. اینجا جا دارد که من گلایه کنم از عزیزانی

یک سری از مخاطبان می‌توانند به آنجا بروند ولی بهانه‌ای برای جلب مخاطبین دیگر که با نمایش این آثار در مساجد به دست می‌آمد وجود ندارد. این مخاطب می‌تواند به این بهانه در پایگاهی به نام مسجد حضور پیدا کند.

فرهنگ خودمان این فضاها را جدا نکرده، متأسفانه در غرب این اتفاق افتاده، فضاهایی را مشخص کرده‌اند برای عبادت و فضاهایی هم غیر عبادی است که اینها را از هم جدا کرده‌اند. مثال آن مثال سیاست و دین است که سیاست ما نباید مغایرتی با دینمان داشته باشد این در مسائل عبادی هم هست. درست است که ما برای عبادتمان جای خاصی را قرار دهیم ولی محدود نمی‌کنیم. یک فرد مسلمان، یک فرد مذهبی در وسایل نقلیه عمومی، در مترو، در اتوبوس، در سینما... با خداوندش می‌تواند ارتباط برقرار کند دین ما نمی‌گوید که حتماً باید بروی داخل مسجد، در هر شرایطی می‌توان ارتباط برقرار کرد در تمام شئون زندگی و در تمام زوایای جامعه خودمان این مسأله باید جاری و ساری باشد این فضاها را نباید جدا کنیم. در عین حال فعالیتهای عبادی خودمان که شکل ظاهری دارد مثل نماز نیاز به یک مکان خاص وجود دارد ولی عبادت به این چیزها محدود نمی‌شود دین به اینها محدود نمی‌شود ما با ارائه آثار هنری در گالری نمی‌خواهیم محدود بکنیم ولی این آثار در مساجد هم حضور خواهد یافت. اینها در مسالها هم ان شاء الله حضور پیدا خواهد کرد. آنچه که باعث می‌شود که ما برویم در مکانهای خاص به عنوان گالری و در مراکز هنری این آثار را ارائه کنیم این است که می‌خواهیم شان این آثار به وجه هنری آن رعایت شود. حتماً بایستی که ارزش هنری کار رعایت بشود، وجه فنی کار رعایت بشود. درست است که معانی ما، معانی ارزشمندی است، به‌خصوص راجع به این معانی حق نداریم آثاری سخیف و آثاری که تنزل پیدا کرده‌اند را ارائه کنیم. به لحاظ ساختار و قدرت بیان هنری که این آثار دارند؛ برای همین ما بایستی که آثار را به عنوان آثار ارزشمند هنری ارائه کنیم و ان شاء الله این آثار در موارد بعدی و همزمان در اماکن مذهبی حضور پیدا کند ما در گذشته می‌دیدیم که ارزشمندترین آثار هنری ما در مکانهای مقدس ما بوده و حالا به‌تبع زندگی بشر معاصر، تغییر کرده است.

این هیچ منافاتی با آن ندارد. هر چند این نگاهی که شما مطرح می‌کنید یک نگاه محدودکننده است وقتی که می‌گوییم نگاه دینی و تعریفی که از آن ارائه می‌دهیم اگر این باشد که فرد دیندار یعنی هر کس که آداب دینی و عبادت را به جا می‌آورد، ظاهرش به جهت پوشش، رفتار و سکنات و گویشش ما را به سمتی می‌برد که ما بگوییم این فرد مذهبی است ولی این به اینجا ختم نمی‌شود. افرادی هستند که ظاهرشان، نوع پوشش، و شاید نوع رفتارشان با آن چیزی که ما به عنوان معیارهای مذهبی و دینی برای خودمان تعریف کرده‌ایم تناسبی نداشته باشد ولی اینها آدمهای دینی باشند. این تعریف را من نمی‌دهم این تعریف در معارف ما هست چرا ما محدود می‌کنیم که حتماً کسی که در نماز جمعه شرکت کرده یا در مسجد رفت و آمد کرده نگاه دینی دارد. ما بایست درها را ببندیم تا آنهایی که در این فضاها رفت و آمد ندارند محدود شوند. ارتباط معنوی همه انسانها فطرتاً یکی است.

به نظر من آن فردی که در آمریکا هم هست، در یک کشور اروپایی زندگی می‌کند در آفریقا در چین، در هند و در جاهای دیگر، فطرتاً همه خداجو هستند.

ما آن مثال را کاملاً به یاد داریم، داستان موسی و شبان، ما تعاریف خودمان را مطلق نکنیم و آنها را محدود نکنیم و مانع از ورود دیگران نشویم.

در این نمایشگاه شاهد بودیم، افرادی که خیلی به جهت ظاهر تناسبی با این موارد نداشتند از این آثار استفاده می‌کنند و علاقه‌مند به معارف دینی هستند. هر فردی در شئون مختلف می‌تواند نسبت خودش را با دین و باورها و رفتار و کردارش بروز دهد ولی نمی‌توان هر شخصی را با شخص دیگر مقایسه کرد.

افرادی امکان دارد که اهل نماز باشند ولی خدای نکرده اهل دروغ هم باشند و در مقابل افرادی هستند که اهل دروغ نیستند ولی نماز هم نمی‌خوانند. پس نمی‌توانیم محدوده‌های مطلق درست کنیم و از این محدوده‌ها تقسیم‌بندی‌هایی به دست بیاوریم...

منظور من پایگاه شدن مساجد است، بعضی وقتها آثار هنری را در گالریها نمایش می‌دهیم،

یک فرد مسلمان، یک فرد مذهبی در وسایل نقلیه عمومی، در مترو، در اتوبوس، در سینما... با خداوندش می‌تواند ارتباط برقرار کند دین ما نمی‌گوید که حتماً باید بروی داخل مسجد، در هر شرایطی می‌توان ارتباط برقرار کرد. در تمام شئون زندگی و در تمام زوایای جامعه خودمان این مسأله باید جاری و ساری باشد این فضاها را نباید جدا کنیم

آثار را چگونه می‌توانیم بفهمیم؟

زمینه پوستر و اینها باعث شد که ما محدودتر عمل کنیم ما سعی‌مان بر این بود آثار را به صورت خیلی فشرده هم که شده در بخشی از نمایشگاه ارائه بکنیم که متأسفانه این امر هم میسر نشد ولی در اینجا تأکید می‌کنم که معنی و مفهوم آن این نیست که خدای نکرده این آثار قابلیت‌های گرافیکی نداشتند یا رد شدند، و فکر می‌کنم این تعبیر بهتر باشد.

به نظر شما فرصت کوتاهی که برای جمع‌آوری و ارائه آثار در نظر گرفته شده بود در کیفیت آثار تأثیر منفی نداشت؟

وقتی که ما بخش موضوعی نمایشگاه را اسماء الحسنی قرار دادیم. اصرار برخی از دوستان و عزیزان هنرمند و مسئولین فرهنگی و هنری ما که ازشان کمک خواستیم این بود که اگر شما بتوانید این نمایشگاه را در ایام ماه مبارک رمضان برگزار کنید ما مثلاً همکاری بیشتری می‌کنیم، یکی از دلایل این بود که سعی کردیم نمایشگاه در ماه مبارک باشد و این باعث شد که یک فشردگی در برگزاری و کارهای اجرایی داشته باشیم. ما می‌خواستیم همزمان با برگزاری نمایشگاه، کتاب نمایشگاه را هم در بیاوریم که متأسفانه با تغییر مدیریت‌هایی که در ارگانها و سازمان‌های مختلف در دولت جدید ایجاد شد ما هنوز موفق نشده‌ایم که بخشی از همیاریها و مشارکتهای خودمان را به دست بیآوریم. همه اینها منجر به این شد که ما نمایشگاه را در زمان نزدیک‌تری برگزار کنیم که ان‌شاءالله در دوره‌های بعد اصلاح خواهد شد. به جهت اینکه این گام، گام اولی بود که ما برداشتیم. گرچه تجربه‌های خیلی هم داشتیم ولی به این گستردگی و با این عنوان نبودند. یقیناً در دوره‌های بعد کامل‌تر خواهد شد و ارتقاء پیدا می‌کند و این هم طبیعی است ولی در همین مرحله این دوسالانه، یک دوسالانه خوب، حرف‌های و کارآمد است و از معیارها و مواضعی که ما معمولاً از یک دوسالانه سراغ داریم، برخوردار است. گرچه ما فضیلمان در خانه هنرمندان یک فضای نسبتاً فشرده‌ای شد و سعی کردیم که از آن بهره کامل ببریم.

امیدوارم ان‌شاءالله در دوره‌های بعد شاهد آثار بهتری باشیم.

یعنی ما در سابقه فرهنگ بومی خردمان چیزی به عنوان گالری یا موزه نداشتیم و اینها از دنیای غرب به ما رسیده و چیز بدی هم نیست خوب است، ولی متناسب با فرهنگ و باورهای فرهنگی ما می‌تواند تعریف شود وقتی این امکان فراهم شود که ما در یک نمایشگاه، گالری و یا در یک سایت هنری آثارمان را ارائه کنیم، چه اشکالی وجود دارد بعد هم می‌توان از آنها در مکان‌های مقدس مذهبی یا دینی استفاده کرد.

من یک چیزی هم در سایت شما ملاحظه کردم که آثار رد شده قرار است در یک محل خاصی، احتمالاً نمایش داده شود. این شرایط بالاخره فراهم شد؟

شاید تعبیر شما، تعبیر درستی نباشد، ما آثاری را رد نکردیم، از همه عزیزانی که لطف کردند، زحمت کشیدند و کارهایشان را برای ما ارسال کردند تشکر می‌کنیم و دست‌هایشان را به صمیمیت می‌فشاریم و خواهش می‌کنیم که حتماً در دوره‌های بعدی هم حضور پیدا کنند. ما به لحاظ محدودیت‌هایی که داشتیم که یکی از آنها همین داشتن فضای محدود در نگارخانه است همه آثار را نمی‌توانستیم ارائه کنیم. پس این منجر شد به اینکه از بین آثار رسیده گزینش کنیم. این یک محدودیت است، معنی و مفهوم آن این نیست که آثاری که ما انتخاب نکردیم روند یا زیبایی‌شناسی ندارند. بلکه این به جهت محدودیت‌هاست. محدودیت بعدی این است که ما موضوع تعیین کردیم، ممکن است بعضی از آثار در قالب آن موضوع نگینند، آنها هم باز از این دایره کنار گذاشته می‌شوند، به خاطر اینکه زمینه کار پوسترسازی بود و بعضی از آثار زیبا و فشنگ پوستر نبود یعنی آن تعریفی که ما از پوستر داریم در خودشان ظاهر نکردند تعدادی از آثار نیز به این ترتیب کنار گذاشته شدند. ما به لحاظ زیبایی‌شناسی و میانی هنرهای تجسمی ویژگی‌هایی را دنبال می‌کنیم که عزیزانی به عنوان هیئت داوران می‌آیند و گزینش می‌کنند و رأی و نظر آنها هم یک محدوده دیگر را تعریف می‌کند. در هر دوره‌ای یقیناً اینها می‌تواند متغیر باشد ولی آن اصول و میانی ثابت است.

ما خیلی از کارهای زیبا را داشتیم که آنها بیشتر در حیطه خوشنویسی بودند تا تایپوگرافی و حروف‌نگاری در

ما در روز قدس و روز انتفاضه می‌توانستیم این آثاری که در قالب یک کتاب منتشر شده بود را در تمام شهرهایمان حتی در کشورهای خط مقدم مبارزه با صهیونیسم و اسرائیل ارائه کنیم و این با حداقل امکانات فراهم می‌شد. اگر نیم‌نگاهی و یک توجهی بود و جمعیتها، انجمنها و گروه‌هایی که تحت عنوان حمایت از حرکت انتفاضه و فلسطین تشکیل شده‌اند یک مقداری توجه می‌کردند